

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ЗАКЛАД ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ «КОНОТОПСЬКА МІСЬКА МАЛА АКАДЕМІЯ
НАУК УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ»
КЛАСИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ШКОЛА МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ» КФК СУМДУ

III ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ, АСПІРАНТІВ, СТУДЕНТІВ, УЧНІВ

“Перший крок у науку:
Конотопські наукові студії – 2024”

ТЕЗИ
ДОПОВІДЕЙ

20 травня | Конотоп 2024

УДК 001(477.52)(06)"2024"

П26

Рекомендовано до друку Педагогічною радою КФК СумДУ
(протокол №21 від 27.06.2024 р.)

Перший крок у науку: Конотопські наукові студії – 2024: тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих учених, аспірантів, студентів, учнів (20 травня 2024 р., м. Конотоп) / за заг. ред. Г. А. Коломоєць, Г. В. Буянової, Т. В. Гребеник, Т. В. Шульги, М. М. Івашенко. Конотоп, 2024. 198 с.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Самойленко Олексій Олександрович, д-р. пед. наук, доцент кафедри філософії і освіти дорослих Університету менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України.

Тугай Наталія Олександрівна, канд. філос. наук, старший викладач кафедри, директор Шосткинського інституту Сумського державного університету.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Коломоєць Галина Анатоліївна, канд. пед. наук, начальник відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Буянова Галина Володимирівна, методист вищої категорії відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Гребеник Тетяна Вікторівна, канд. пед. наук, доцент, директор Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

Шульга Тетяна Вікторівна, канд. пед. наук, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

Івашенко Марина Миколаївна, директор Центру професійного розвитку, викладач за суміщенням Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Удалова Олена Юрївна, завідувач сектору наукового забезпечення освітнього процесу відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Івлєва Євгенія Юрївна, директор Конотопської міської Малої академії наук учнівської молоді.

Горшенїна Світлана Павлівна, учитель-методист, учитель географії Конотопського ліцею № 10, керівник гуртків Конотопської міської Малої академії наук учнівської молоді.

Криницька Ганна Олександрівна, секретар Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

Тараба Тетяна Іванівна, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

Нечай Алла Миколаївна, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

Білинський Віктор Анатолійович, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

Малечко Тетяна Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач сектору забезпечення корекційно-розвиткової роботи відділу науково-методичного забезпечення змісту корекційної та інклюзивної освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Автори вміщених матеріалів висловлюють власну думку, що не обов'язково збігається з поглядами членів редколегії, і несуть відповідальність за дотримання наукової етики та достовірність наведених фактів.

Ефективне використання енергії – важливий аспект сталого розвитку підприємств. Для досягнення цієї мети потрібно провести аудит, модернізувати обладнання, оптимізувати процеси та підвищувати кваліфікаційний рівень персоналу. Це допоможе знизити витрати на енергію та покращити екологічну стійкість.

Список використаних джерел

1. Енергетичний менеджмент / Ю. В. Дзяди́кевич, М. В. Бу́ряк, Р. І. Розу́м. Тернопіль : Економічна думка, 2010. 295 с.
2. Дані́лкова А. Ю. Ключові аспекти організації системи енергетичного менеджменту промислових підприємств України. *Економіка та держава*. 2016. № 2. С. 96–100.
3. Тюрі́на Н. М., Шелест С. О. Енергетичний менеджмент: теоретичні та практичні аспекти. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2009. № 2, т. 2. С. 32–37.
4. REMAP – 2030_Перспективи розвитку відновлюваної енергетики в Україні до 2030 року. URL: http://uwea.com.ua/uploads/docs/IRENA_REmap_2015_ukr.pdf (дата звернення: 15.05.2024).

ІНСТИТУЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ

Щербак Д. А.¹

¹ Державний торговельно-економічний університет, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Інституційними передумовами формування конкуренції та конкурентоспроможності підприємств стала еволюція і розвиток натурального господарства до рівня простого, а згодом і розвиненого товарного виробництва та саморегулювання діяльності суб'єктів господарювання закономірностями ринкового механізму. Цьому сприяли фундаментальні зміни в економічній системі, пов'язані з такими трансформаціями: а) суспільним поділом праці та обміном товарами; б) соціально-економічною та юридичною відокремленістю товаровиробників; в) приватною власністю на засоби виробництва та результати діяльності.

Ринок як суспільне явище став проривним цивілізаційним надбанням у розвитку економік різного рівня – від мікро- до макро- і

мегасистем загалом. Йому притаманні певні закономірності та принципи, серед яких базовою складовою є економічна конкуренція (від лат. *concurrencia* – змагання, суперництво).

Економічна теорія виділяє такі передумови для вияву закономірності, пов'язаної з конкуренцією [1, с. 234–235]: наявність на ринку незалежних виробників і покупців товарів або ресурсів; свобода виробників щодо вибору видів господарської діяльності; вільний доступ суб'єктів господарювання до ринку товарів (послуг) і такий самий вільний вихід із нього; ціноутворення через механізм рівноваги між попитом і пропозицією; відсутність перевиробництва і дефіциту товарів (послуг); мобільність матеріальних, трудових, фінансових та інших ресурсів; відсутність угод між постачальниками та споживачами ресурсів, які можуть обмежити конкуренцію; наявність у кожного учасника конкуренції інформації про попит, пропозицію, ціни, норму прибутку тощо.

Основними функціями досконалої конкуренції є: а) регулювання структурних пропорцій суспільного виробництва; б) стимулювання ефективності використання людських, природних і економічних ресурсів; в) формування ринкової (суспільно визнаної) вартості товару; г) визначення середньої норми прибутку серед однорідних підприємств певної галузі; д) диференціації товаровиробників за доходами та конкурентоспроможністю; е) реалізація мети підприємств і відповідність її суспільним потребам та інтересам.

У широкому розумінні конкуренція – це «внутрішньо необхідні, сталі, суттєві причинно-наслідкові взаємозв'язки між економічними суб'єктами у боротьбі за найвигідніші умови виробництва і реалізації товарів з метою одержання найбільшого прибутку» [1, с. 236].

Конкуренція і підприємництво – це невід'ємні атрибути товарного виробництва та ринку в широкому сенсі. Вони взаємозалежні, оскільки інституційні «провали» конкуренції чи механізму ринкових відносин неодмінно призводять до викривлення економічної ситуації, неефективного використання потенціалу суспільства для розвитку підприємництва і підвищення добробуту. Важливо наголосити, що державі в ринкових відносинах відведена контролююча роль щодо гармонізації інтересів підприємств, споживачів і суспільства нормативно-правовими (адміністративними), фінансово-економічними, соціально-екологічними методами й «м'яким впливом» (*soft power*) через спеціально уповноважені органи [2, с. 19–27]. Своїм регуляторним втручанням держава має всебічно сприяти розвитку конкурентного середовища на внутрішньому та зовнішньому ринках товарів (послуг), критерієм якого має бути постійне зростання рівня та якості життя домогосподарств.

Для подальшого прикладного дослідження рівня «конкурентоспроможності» підприємства на міжнародному ринку зерна потрібно з'ясувати методологічний аспект її співвідношення з економічною категорією «конкуренція». На нашу думку, остання є необхідною й об'єктивною передумовою ринкових відносин для виявлення конкурентоспроможності певного товару або підприємства. У цьому полягає діалектичний зв'язок між цілим (загальним) та частковим (індивідуальним). Так само між конкурентоспроможністю товару і конкурентоспроможністю підприємства існує взаємозв'язок і єдність, адже високі конкурентні позиції товару сприяють конкурентоспроможності підприємства і навпаки. Про нерозривний діалектичний зв'язок ринку і конкуренції свідчать майже однакові функції для регулювання економічних систем.

Завдяки регулятивній, розподільчій, стимулювальній, інтегрувальній і контролювальній функціям економічна конкуренція створює передумови для виявлення економічної свободи вибору підприємствами в межах своєї тріади: «Що виробляти?» (товар/послуга), «Як виробляти?» (технології) і «Для кого виробляти?» (сегмент ринку). У цьому суть ринкової економіки та соціально відповідальної поведінки товаровиробників в координах конкурентного середовища. Саме завдяки цьому критерію національні економіки в глобальному контексті поділяються на системи: а) з розвиненими ринками; б) з ринками, що формуються (до них належить і Україна); в) перехідні (транзитивні) економіки від адміністративно-командного (тоталітарного) регулювання ринку до функціонування на ліберально-демократичних засадах. Проте запровадження ліберальних вільноринкових відносин ще не гарантує автоматично належного конкурентного середовища в економіці, відповідних умов для вияву конкурентоспроможності підприємств і їхніх товарів. У світі майже 100 країн з ринковою економікою, а досягнуто високих стандартів людського добробуту лише в половині з них. Тобто ринково-конкурентна економіка є необхідною, але недостатньою умовою для досягнення успішного сталого розвитку, оскільки існує багатofакторна причинно-наслідкова залежність – від інституційної спроможності урядів проводити непопулярні реформи серед бізнесу і населення, ролі олігархічного капіталу в базових галузях економіки, масштабів тіньової економіки та корупції до національних традицій ведення господарства, дієвості державних силових структур і антимонопольних органів та ментальних рис титульної нації. Зокрема рівень толерантності до несправедливого поділу суспільства за майном і доходами.

Визначення економічного змісту конкурентоспроможності товару і підприємства на міжнародних ринках, яке його виробляє, має

показати в загальних рисах економічну сутність, найбільш суттєві відмінності та притаманні йому ознаки. Нами виокремлено найбільш вживані в наукових публікаціях дефініції щодо будь-якого товару, у тому числі й зернових культур, незалежно від ринків збуту. Адже через глобалізацію агропродовольчих ринків волатильність цінової кон'юнктури на світових торговельних майданчиках у бік підвищення позначається на зростанні споживчих цін внутрішнього ринку. Вимоги до якості і безпечності продукції також мають бути уніфіковані відповідно до європейських і світових стандартів. Держава має відповідні повноваження і зобов'язана гарантувати продовольчу безпеку населення, збалансувавши фундаментальні чинники ціноутворення, а саме – співвідношення попиту та пропозиції шляхом фінансових або товарних інтервенцій, підписання відповідних меморандумів між зацікавленими сторонами чи квотування експорту соціально значущої аграрної сировини.

Узагальнюючи наведені визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства на міжнародному ринку товарів», можна зробити висновок, що воно має три базові формувальні чинники та невід'ємні складові: а) висока ефективність виробничої та маркетингової діяльності підприємства; б) здатність його продукції задовольняти зростання потреб споживачів щодо якості, безпечності та вимог до застосування екологічно ощадних технологій виробництва; в) стійкий імідж надійного партнера на ринку (з урахуванням унікальних, порівняльних, конкурентних та абсолютних переваг конкретного виду зерна).

Список використаних джерел

1. Економічна теорія: Політекономія : Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : Знання-Прес, 2007. 719 с.
2. Могильний О. М. Удосконалення організаційно-економічного механізму стійкого розвитку аграрної сфери: теоретико-методологічні засади. *Економіка і держава*. 2022. № 5. С. 19–27.

НАПРЯМ «ПЕДАГОГІКА»

ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНИЙ КЛУБ ЯК СПОСІБ ВЗАЄМОДІЇ З МОЛОДЦЮ

Шуляк А. Х.¹, Шуляк П. С.², Шуляк М. С.³

^{1,2} ВСП «Класичний фаховий коледж СумДУ», здобувач освіти